

Guerres en viu i en directe

Els conflictes bèl·lics s'han convertit, des del Vietnam, en guerres en directe. La guerra del Golf Pèrsic, la invasió de Panamà, les hecatombes dels Balcans..., sense la televisió haurien estat una cosa diferent.

Durant la Segona Guerra Mundial hom va viure el primer *boom* de la utilització de la imatge amb els documentals de propaganda que uns i altres feien de la situació bèl·lica. Així començava la manipulació informativa d'impacte a través de la imatge als mitjans de comunicació. Però el retard de la projecció minvava l'efectivitat de la tasca propagandística. L'arma ideada per "orientar" el pensament de les masses esdevenia un *boom* que, com en el cas del Nodo espanyol, colpia els mateixos comissaris polítics que a còpia de fer aparèixer Franco inaugurant embassaments, alimentaven el caràcter grotesc del personatge.

Ara, amb la televisió i els últims avenços tecnològics en el camp dels satèl·lits, la immediatesa és absoluta i els conflictes bèl·lics ens penetren a casa —normalment a l'hora dels àpats— per oferir-nos el rostre de la crueltat, l'horror i la misèria humana, però també del poder, la "veritat" i el "pensament únic".

El que és políticament correcte comença molt lluny de les redaccions de les cadenes de televisió. Són els centres de poder els qui designen, tant si es vol admetre com si no, molts dels temes que veiem cada dia als informatius de totes les televisions. Uns centres de poder que omplen de notícies, gairebé sempre interessades, les agències informatives que tenen el principal paper en la distribució internacional de la informació.

A l'Àfrica no hi ha fam si no surt a la televisió, a l'Afganistan no hi ha combats, Sri-Lanka és un conflicte que mereix l'apel·latiu de "local", les Timors només surten quan els premis Nobel filtren fotografies de les tortures de l'exèrcit d'Indonèsia... Fins i tot el conflicte de Bòsnia va arribar a "cansar el telespectador" deien molts responsables dels mitjans reclamant sang i una carnisseria com la del mercat de Sarajevo.

Durant la Guerra del Golf Pèrsic es produeix l'exemple més clar de la manipulació informativa amb l'objectiu de crear el nou ordre internacional que s'havia d'imposar un cop destruït el gran enemic soviètic, també una caricatura de superpotència. Un conflicte que sense el petroli de Kuwait hauria pogut passar per "local", va llançar els mitjans de comunicació a un procés de voràgine fins aleshores mai vist. L'enemic d'Occident —l'estúpid i sanguinari Saddam Hussein, per cert encara al poder—, desafiava el món amb armes

poderoses i sofisticats plantejaments bèl·lics, això deien, que van acabar essent ferralla de l'ex-URSS i trinxeres recobertes de llauna. La gran mentida pintava de petroli un ocell per simular una gran catàstrofe ecològica..., o volia fer veure que no hi havia morts amb rostres de dones i nens entre les víctimes dels bombardeigs de Bagdad. Tot plegat amb els periodistes a més de cent quilòmetres del front, tots confinats a Dahrán (Aràbia Saudita) on només rebien les informacions interessades del comandament aliat.

Més recentment la intervenció nord-americana a Somàlia, amb un desembarcament nocturn de tropes davant els focus de les càmeres, va constituir un dels punts roents d'aquesta crònica del di-

rigisme polític sobre els mitjans de comunicació.

A Panamà, en la febre dels "balseros" de Cuba, i sobretot en el conflicte dels Balcans, hi trobem també mil i una història com la de les matances de la cua del pa i del mercat de Sarajevo, en què hi ha sospites fundades que foren provocades per preparar l'opinió pública amb vista a l'actuació de l'OTAN que havia de posar fi a aquell conflicte bèl·lic.

Tot això, al marge de periodistes amb tan pocs escrúpols com aquell enviat especial d'una cadena espanyola de televisió que es convertia en heroi a la guerra de Bòsnia, pagant aquí i allí perquè desaparessin quatre trets per poder-hi sortir ell a pocs metres. Una pràctica que al Líban era habitual i sobre la qual els professionals de la informació tenim l'obligació de reflexionar. ■

VICENÇ LOZANO

"Són els centres de poder els qui designen molts dels temes que veiem cada dia als informatius de les televisions i omplen de notícies, gairebé sempre interessades, les agències informatives."